

Пропоновані сьогодні наукою кримінального права теоретичні конструкції щодо розв'язання проблеми необережного співзаподіяння постають лише паліативом. Це потребує подальшої розробки теоретичного і законодавчого інструментарію, які більш адекватно відобразать об'єктивну реальність – існування необережного злочину, вчиненого кількома особами.

Література:

1. Ashworth A. Is the Criminal Law a Lost Cause? / A. Ashworth // The Law Quarterly Review. – 2000. – Vol. 116. – № 2. – P. 225–256.
2. Сергеевский Н. Д. О значении причинной связи в уголовном праве / Н. Д. Сергеевский. – ч. I, II. – Ярославль: Типо-Литография Г. Фальк, 1880. – 369 с.
3. Колоколов Г. Е. О соучастии в преступлении / Г. Е. Колоколов. – М. : Университетская типография, 1881. – 210 с.
4. Харитонова И. Р. Понятие неосторожного сопричинения по советскому уголовному праву / И. Р. Харитонова // Проблемы совершенствования уголовного законодательства на современном этапе. Межвуз. сб. науч. тр. – Свердловск: Изд-во Свердловского юрид. ин-та, 1985. – С. 123–132.
5. Кузнецова Н. Квалификация соучастия в преступлении / Нинель Кузнецова, Владимир Кудрявцев // Советская юстиция. – 1962. – № 19. – С. 14–17.
6. Гринберг М. С. Соучастие в неосторожных преступлениях / М. С. Гринберг // Советское государство и право. – 1990. – № 8. – С. 53–60.
7. Харитонова. И. Р. Неосторожное сопричинение в советском уголовном праве: автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право» / И. Р. Харитонова. – Свердловск, 1985. – 15 с.
8. Курсаев А. В. Дифференциация уголовной ответственности за неосторожное сопричинение вреда: автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право» / А. В. Курсаев. – Москва, 2011. – 26 с.

БРАЙЧЕНКО
Сергій Миколайович

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «КОРУПЦІЯ» В АНТИКОРУПЦІЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Корупція, як соціально-правове явище, є надзвичайно складним для тлумачення його елементів та юридичної кваліфікації. Не зважаючи на суспільне неприйняття та негативне ставлення до корупційних дій, їх негативні прояви мають вплив на значні верстви населення у майже усіх країн світу. Корупція не лише знижує авторитет держави у суспільстві, а й знижує систему соціальних та духовних пріоритетів, сприяє спотворенню суспільної моралі.

Досліджуючи наявні наукові та формальні підходи щодо тлумачення поняття «корупція», вчені дійшли висновку, що назріла необхідність в уніфікації логічного визначення та надання фіксованого змісту певним термінам, які застосовуються в антикорупційних нормативних актах [1]. Питання щодо універсалізації визначення поняття корупції, як суспільної категорії, доволі проблематичне, оскільки науковці застосовують різні доктринальні підходи в ході проведення наукових досліджень. Саме тому ми спостерігаємо відмінні визначення поняття «корупція», не лише за філологічними ознаками, а й такими, що суттєво різняться за своєю соціально-правовою сутністю. Що стосується визначення корупції, як правової категорії, то ми можемо розглядати кілька нормативно визначених понять, які містяться у діючих в Україні актах.

Так, Закон України «Про запобігання корупції» визначає корупцію, як «використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей» [2].

Аналіз антикорупційних міжнародно-правових актів, показує, що термін «корупція» та супутні терміни, мають певні відмінності.

Наприклад, Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, який прийнято 34-ю сесією Генеральної Асамблеї ООН 17.12.1979 р., визначає наступне. Не зважаючи на те, що поняття корупції повинно визначатись у відповідності до національного права, слід розуміти, що воно охоплює здійснення або нездійснення будь-якої дії при виконанні обов'язків або у зв'язку з виконанням обов'язків, що призводить до вимагання чи прийняття подарунків, обіцянок та стимулів, або їх незаконне отримання щоразу, коли відбувається така дія чи бездіяльність. Вислів же «акт корупції» вживається для визначення намагання підкупу службової особи [3].

Генеральною Асамблеєю ООН 31.10.2003 року прийнято Конвенцію проти корупції. Не зважаючи на те, що зазначений документ врегулює важливі антикорупційні міжнародні нормативи і містить у собі визначення ряду пов'язаних із боротьбою з корупцією інститутів, визначення самого поняття «корупція» у ньому відсутнє.

Слід звернути увагу, що Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією також не містить у собі визначення корупції [4].

Страсбурзька Конвенція про цивільно-правову відповідальність за корупцію, яка відбулась у Страсбурзі 4 листопада 1999 року, визначає корупцію як «прямі або непрямі витребування, пропозиція, давання чи отримання хабара або будь-якої іншої неправомірної винагороди, а також можливість її отримання, що мають вплив на належне виконання службового обов'язку особою, яка отримує неправомірну вигоду чи можливість отримати таку вигоду, або відповідну поведінку такої особи» [5].

Розглянемо резолюцію ООН «Практичні заходи боротьби з корупцією», яку було поширено на VIII Конгресі ООН із запобігання злочинності. Цей документ визначає корупцію як «порушення, яке може мати моральний, дисциплінарний, адміністративний та кримінальний характер. Власне корупція проявляється у протизаконному використанні службового становища визначеним суб'єктом корупційної діяльності».

Досить цікавим для вивчення є рішення Ради Європейського Союзу «Про боротьбу з корупцією у приватному секторі» від 22.07.2003 року. Цей документ не дає визначення поняттю «корупція», хоча визначення пасивної корупції та активної корупції. Так, активну корупцію розуміють як діяння, яке виявляється в обіцянці, пропозиції чи наданні, особисто або через інших осіб, особі, що виконує керівну функцію або здійснює діяльність на користь організації приватного сектору, неналежної користі будь-якого змісту, призначеної, як цій особі, так і для іншої особи, з метою змусити до порушення своїх обов'язків та здійснити неправомірні дії чи утриматись від здійснення законних дій.

Пасивну корупцію дане рішення визначає, як діяння, коли особа під час здійснення управлінської функції або діяльності на користь організації приватного сектора, пропонує або отримує, особисто або через інших осіб, відповідну користь будь-якого змісту, призначену їй особисто або іншій особі, або якщо така особа приймає пропозицію такої користі з метою порушення своїх обов'язків [6].

Підсумовуючи проведений огляд ряду нормативних актів, які врегульовують антикорупційну діяльність, слід визнати, що для створення ефективних міжнародних та внутрішньонаціональних механізмів подолання корупції, необхідне поглиблене дослідження підходів доктринального та нормативного характеру.

Література:

1. Трепак В. М. Особливості дефініції поняття «корупція» / В. М. Трепак // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ: науковий журнал – 2015. – № 4(97). – С. 181–194.
2. Про запобігання корупції [Електронний ресурс]: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

3. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку: прийнятий 34-ю сесією Генеральної асамблеї ООН 17 груд. 1979 р. // Документ ООН A/34/46, ООН, 1980. – С. 208–240.
4. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173) [Електронний ресурс]: міжнародний документ від 27 січ. 1999 р. № ETS173. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_101.
5. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією [Електронний ресурс]: міжнародний документ від 4 листоп. 1999 р. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_102.
6. Рамкове рішення Ради про боротьбу з корупцією в приватному секторі [Електронний ресурс]: міжнародний документ від 22 лип. 2003 р. № 2003/568/ПВД. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_945.

ЗАГОРОДНІЙ
Віктор Євстафійович

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА (ДЕТЕКТОРА БРЕХНІ). УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

Поліграф (грецькою *poli* – багато, *graphos* – пишу) – багатоканальний психофізіологічний пристрій, призначений для реєстрації та запису у реальному часі показників емоційного напруження, що виникає у відповідь на інформацію у вигляді слів, словосполучень, малюнків, фотокарток. Поліграф – багатоцільовий прилад, призначений для одночасної реєстрації дихання, кров'яного тиску, біострумів (мозку, серця, скелетної і гладкої мускулатури і т.п.) та інших фізіологічних процесів.

В Україні застосування поліграфа законодавством не врегульовано. Наразі існує лише Проект Закону України «Про доповнення Кримінального процесуального кодексу України положеннями щодо використання поліграфа (детектора брехні)» від 12 березня 2013 р.

Незважаючи на відсутність законів про використання поліграфа, він дедалі активніше використовується в контексті боротьби зі злочинністю.

У світовій практиці опитування з використанням поліграфа застосовують для вирішення завдань двох класів.

- а) Коли опитуваний піддається перевірці на приховування інформації, що становить інтерес для досудового розслідування.
- б) Скринінгові (від англ. *screen* – просівати, перевіряти на благонадійність) перевірки при відборі кадрів, оцінці працюючого персоналу та своєчасного виявлення його можливої нелояльності [2].

Як свідчить досвід правоохоронних органів зарубіжних країн, можна виділити три основні підходи до визначення правового статусу результатів застосування поліграфа при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень: